

Таким образом символика масонов сыграла большую роль в формировании и развитии мировой архитектуры и является ценным наследием мировой культуры.

**Горохов О.В. (ХНТУСГ ім. П. Василенка)
(наук. кер. к.філол.наук, доц. Жук Л.Я.)**

МОВА – ЦЕ ВТІЛЕННЯ, ВИРАЗНИК І ТРАНСЛЯТОР КУЛЬТУРНИХ НАДБАНЬ

Ліквідуйте мову – оніміє і вмре національна культура – нація неминує зникне (Ю. Ілленко).

Формуючи міжкультурну комунікативну компетенцію, тобто збагачуючи їхні знання про інші культури, досліджуючи систему цінностей, ми, безумовно, поглиблюємо знання про свою культуру й систему наших цінностей, привносимо в неї щось нове й навчаємось студентів зберігати свою ідентичність і культуру. Видається надто актуальною і на сьогодні неперехідна за значенням теза Є. Маланюка, висловлена ще у 1954 році: „Може, найважливішим з наших завдань, як національної спільноти, було, є і буде: пізнати себе” [Цит. за Забужко: 5: 138].

На сьогодні це вже аксіома, що іноземна мова є не тільки засобом спілкування, але водночас й ефективним чинником знайомства студентів з культурними цінностями інших народів, засобом здобуття знань для розуміння подібностей та відмінностей в різних культурах. Процесу формування іншомовної комунікативної компетенції відбувається на засадах загальноприйнятої міжнародної рівневої системи для активного використання іноземної мови як в побутовому, так і в професійному спілкуванні шляхом вивчення соціокультурного компоненту як облігаторного її складника, в удосконаленні умінь та навичок оформити комунікативний намір вербальними засобами згідно з певною екстралінгвальною ситуацією і ментальними особливостями нації.

Ще Вільгельм фон Гумбольдт акцентував увагу на значних семантичних відмінностях між мовами, зазначаючи, що різні мови є носіями різних пізнавальних перспектив, різних поглядів на світ [3]. Цю точку зору поділяють такі вчені як Б. Уорф і Е. Сепір. Згідно Е. Сепіра, світ, описаний двома мовами, це не світ, описаний різними способами, а два різних світи [2]. Як зблизити ці світи, зрозуміти інший? Звичайно ж, за допомогою мови, оскільки саме мова дозволяє проникнути не тільки в сферу когнітивного, але й у сферу духовного, саме мова виступає як інструмент формування духовності людини, залучення її до всесвітньої гармонії, як інструмент досконалості й позитивного впливу людського духу.

Невід'ємною складовою вивчення іноземної мови в умовах сьогодення є формування міжкультурної компетенції студентів, яка розглядається як комплекс навичок, що дозволяють студентам розуміти відмінності між різними мовами й культурами та успішно спілкуватися з носіями інших мов і культур; інтегрувати в мультилінгвальному і мультикультурному світі. Вивчення і відтворення міжкультурних ситуацій студентами звісно є ключем до успіху в міжкультурному спілкуванні, але ми маємо охопити ще й весь комплекс лінгвокраєзнавчих, соціолінгвістичних, соціопсихологічних чинників, які можуть призвести до непорозуміння або збою комунікації. Так мають урахувуватись соціокультурні особливості організації різних видів комунікації, наприклад, вибір теми для встановлення контакту, схеми ведення ділових перемовин, телефонних розмов, дотримання протоколу, невербальні аспекти комунікації, традиції і норми поведінки. Варто зосередити увагу студентів на різних значеннях, які вкладають представники різних культур в одні й ті ж слова, на особливості вживання тієї чи іншої фрази в конкретній ситуації спілкування, на менталітеті. Слід пам'ятати, що не ідуть зі своїми поняттями у чужий універсум. І перш за все необхідно усві-

домити розбіжності між нами і західним англомовним світом, а ми відрізняємося від них за багатьма параметрами: за повагою до *privacy* – повага до власності як майнової, так і не ввчання в особистісне життя, в організації власного фізичного простору, „у сприйнятті часу і простору – належність до монохромної та поліхромної культури” [4: 207-208]; в поняттях скромності й краси, лідерства, устремліннях до успішної кар’єри, в дотриманні чистоти, емоціях, виразі обличчя – *keep smiling* з одного боку, а з іншого – похмурі, злі, на яких відпечатана безвихідь, безпорадність. Звучать в унісон слова великої української поетеси Ліни Костенко: „наше життя – це чекання найгіршого і надія на краще” [6: 229]. Чи можливо настав час українізувати Україну та збудити приспаний ген свободи та гідності в кожній особистості? Ще одним із самих характерних для англоамериканських „правил мислення” є постулат „позитивного мислення”, приміром: я можу це зробити, я хочу / не хочу це робити – превалювання *хочу* над *мушу*, віра в свої сили та успіх: *Life was seen as a test; failure led to eternal damnation and hellfire, and success to heavenly bliss* [8: 40]. Позитивне мислення є не що інше як концентроване вираження національної ідеї позитивного, конструктивного ставлення до життя. В їх комунікативній поведінці превалюють демократизм і доброзичливість, незалежність та індивідуалізм, правдивість і толерантність, егалітаріанізм і самостійність у прийнятті рішень на протигагу нам, для котрих важлива думка співтовариства.

Семінари, обмін досвідом, обговорення нагальних проблем, проведення студентських конференцій, презентацій ґрунтуються насамперед на діалозі, оскільки діалог виступає як конкретне втілення мови в її специфічних засобах, як форма мовленнєвого спілкування, сфера прояву мовленнєвої діяльності індивідуума і ширше – як форма існування мови. Тому на широкий загал для дискусії виносимо думку Ю. Ілленка про нашу мову, яка видається актуальною як ніколи: „... мова стала – кордоном, мова стала – збройними силами, мова стала – філософією, освітою і просвітою, мова стала – правом, мова стала – правом, мова стала – виконавчою владою, мова стала конституцією, мова стала незалежністю, мова стала вивершенням духовної краси народу – мораллю [1: 81-82]. Можливо варто обговорити ключову проблему для нашого суспільства про словосполуку „друга державна мова”? Ю. Ілленко, нібито сьогодні писав: „Теорія другої державної бездоганно підкорює територію” [1: 77]. Є привід для міркувань?

Резюмуючи зауважимо, що мовлення завжди орієнтоване на співрозмовника і діалогічність будь-якого розуміння чужого висловлювання. Будь-яка взаємодія людей, за Л.П. Якубинським [7], є саме взаємодією: вона по суті намагається уникнути односторонності, хоче бути двохсторонньою і діалогічною.

ЛІТЕРАТУРА

- Афоризми та сентенції Юрія Ілленка Криниця для спраглих. / Автор ідеї, укладач та літературний редактор Ірина Фаріон. Співтворці укладання Людмила Ілленко, Пилип Ілленко, Андрій Ілленко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. – 160 с.
- Брутян Г.А. Гипотеза Сепира-Уорфа. Лекція, прочитання в Лондонском ун-те в 1967 г. / Г.А. Брутян. – Ереван, 1968.
- Гумбольдт В. Фон. Язык и философия культуры / В. Фон Гумбольдт. – Москва, 1985.
- Жук Л.Я. Academic and Professional Communication : рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як навч. посібник для студентів, магістрів та аспірантів вищ. навч. закл. / [Л.Я. Жук, Є.С. Ємельянова, О.Л. Ільєнко]. – Х. : „Міськдрук”, 2011. – 268 с. Англ. мовою.
- Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. / О. Забужко. – 2-ге вид. – К.: Факт, 2009, 156 с. – (Сер. „Висока полиця”).
- Костенко Ліна. Записки українського самашедшого / Ліна Костенко. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. – 416 с. – (Перлини сучасної літератури).
- Якубинский Л. П. Избранные работы: Язык и его функционирование / Отв. ред. А. А. Леонтьев/. Акад. наук СССР, отд-ние лит. и языка. Комиссия по ист. филол. наук. – М.: Наука, 1986. – 207 с.
- It’s Interesting to Know: Countries and People: навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ / Х.: ХНТУСГ ; [уклад. Л.Я. Жук, Є.С. Ємельянова]. – Х.: ХНТУСГ, 2010. – 42с.

Грибушенков О.І., Ні О.В. (ХНУРЕ)